

PARTEA 4: PLANUL DE ACȚIUNE

Capitolul 4.1. Argumente strategice și operaționale

Polul de creștere Timișoara este în prezent *cea mai mare aglomerație umană din vestul României* (355 mii locuitori), nucleul său urban, Timișoara, fiind al doilea oraș al țării ca forță economică (cca 240 mil. euro bugetul de cheltuieli pentru anul 2008) și ca număr de locuitori (312 mii, la 1 ianuarie 2009). Structurarea unui portofoliu coerent de politici și proiecte integrate de dezvoltare, la nivelul nucleului urban și al zonei sale de influență, este vitală pentru consolidarea poziției Polului de creștere Timișoara în sistemul urban național, dar mai ales în creșterea competitivității social-economice a României în spațiul Uniunii Europene.

Alegerea Timișoarei drept unul din cei 7 poli naționali de creștere este *justificată de anvergura funcțiilor sale*, de poziția geografică și geopolitică de însemnătate strategică pentru spațiul românesc și pentru organizarea eficientă a legăturilor sale externe. Orașul s-a afirmat în ultimii 25 de ani drept cel mai atractiv centru din jumătatea de vest a României pentru localizarea investițiilor străine directe și pentru fructificarea inițiativei antreprenoriale locale sau atrase din străinătate. Aceasta a dus la o *restructurare rapidă a profilului economic moștenit al orașului*, care a pierdut o mare parte din subramurile industriei grele, s-a orientat spre activitățile industrialo-terțiare, consolidându-și îndeosebi sectorul serviciilor. Creșterea puternică, într-o primă fază, a activităților în lohn tinde să facă loc tot mai mult unei producții complexe, în care să fie valorificate conjugat potențialul natural, intelectual și tehnologic local, cu cel financiar și de management atrase din străinătate.

Orașul a operat o *amplă deschidere internațională* în ultimele două decenii, favorizată de caracterul multicultural specific Banatului și de avantajele poziției sale geografice (în vestul țării, în vecinătatea granițelor cu Ungaria și Serbia, aproape de marile centre de dezvoltare economică din nordul Italiei și sudul Germaniei). Timișoara este deja *unul din orașele cele mai cosmopolite ale României*, frecventat de numeroși oameni de afaceri, cu puternice legături cu spațiile lor de origine. Circulația ideilor și a oamenilor este facilitată în special de aeroportul internațional Timișoara (0,9 mil. pasageri în 2008), al doilea nod aerian al țării, după București.

Toate acestea au dus la *extinderea spațială a echipării industriale, terțiare și rezidențiale a teritoriului*. Ca urmare, orașul și-a depășit limitele administrative și a tins să se „reverse” peste spațiul rural înconjurător, adesea într-o manieră necontrolată. Restructurarea rapidă, atât funcțională cât și a utilizării terenurilor și echipării teritoriului, a dus la adâncirea disparităților locale. Acestea sunt evidente între nucleul polului (orașul Timișoara) și zona sa de influență (spațiul rural înconjurător), dar se manifestă și în interiorul fiecăreia din cele două componente teritoriale. De aici și nevoia de intervenție specifică, pentru a încerca *reducerea disparităților acumulate*, creșterea gradului de valorificare a potențialului uman, natural și economic al polului și difuzarea în teritoriu a infrastructurilor și activităților purtătoare de progres, calitate, eficiență și urbanitate.

Decalajele dintre centrul urban Timișoara și zona sa de influență sunt relevate de ponderile diferite pe care le au cele două componente structurale în suprafața, populația și aportul economic de ansamblu ale

polului. Astfel, dacă municipiul Timișoara deține 12% din suprafața polului, ponderea sa în populația totală este de circa 86%, orașul asigurând 88,77% din cifra de afaceri a acestuia, în timp ce zona de influență contribuie cu doar 11,23% din cifra de afaceri. Mai mult, Timișoara realizează peste 80% din rezultatul economic net al întregului județ și contribuie cu circa 35% din produsul intern brut al Regiunii de dezvoltare Vest.

Pe de altă parte, o serie de **probleme și disfuncționalități s-au acumulat în timp și în interiorul orașului**.

Pe de o parte, **zona centrală**, cu caracter tripolar, formată din *cartierele istorice* Cetate, Iosefin-Elisabetin și Fabric, conservă unul din cele mai valoroase patrimonii de arhitectură protejată din România, cu circa 14 mii de clădiri și monumente istorice, dominate local de stilul baroc. Deosebit de valoros, dar aflat într-un stadiu avansat de degradare, acest patrimoniu presupune vaste programe de conservare și reabilitare, incluse într-un concept integrat, astfel încât să nu se piardă elementele de autenticitate, dar nici să nu fie împiedicată afirmarea funcțională modernă a acestui spațiu și asigurarea unui habitat confortabil și atractiv.

Unul din elementele de prestigiu ale compoziției urbane a municipiului Timișoara este **salba de parcuri** ce însoțește râul Bega și formează un culoar verde care străbate orașul de la est la vest, prin imediata vecinătate a centrului. Protecția spațiilor verzi, amenajarea peisagistică modernă a acestora și reconstrucția lor, integrată cu remodelarea peisagistică și funcțională a malurilor Begăi, ce urmează a fi redat navigației, constituie o altă prioritate strategică în dezvoltarea armonioasă a zonei centrale și îmbunătățirea conexiunilor sale cu ansamblul urban și periurban.

Creșterea **coerenței și funcționalității țesutului urban** este, de altfel, esențială pentru Timișoara, în condițiile în care intensitatea circulației pe trama stradală internă și pe axele de penetrație în oraș este din ce în ce mai mare. Menținerea obstacolelor majore pe care le reprezintă calea ferată dintre Gara de Est și Gara de Nord, cu vechile zone industriale și de antrepozite care o însoțesc, ca și insuficiența podurilor rutiere peste Bega creează mari probleme în trafic și blochează relațiile dintre nordul și sudul orașului. Reconversia funcțională a acestui spațiu, aflată în desfășurare, trebuie susținută și consolidată prin proiecte integrate de remodelare urbană și periurbană, cu atât mai mult cu cât calea ferată și zona industrială aferentă se află în vecinătatea nordică imediată a centrului orașului.

Pe de altă parte, un număr însemnat de locuitori se concentrează în **cartierele periferice** ale orașului, fie în ansamblurile de blocuri construite în perioada socialistă, fie în unitățile de tip cvasirural, incluse urbanului prin extinderea teritorială a Timișoarei. În cadrul acestora, se impun o serie de investiții pentru izolarea termică și reabilitarea clădirilor de locuit, ameliorarea urbanistică și tehnico-edilitară a habitatului, dezvoltarea unor centre de cartier, îmbunătățirea serviciilor conexe, creșterea suprafeței spațiilor verzi amenajate peisagistic.

Abandonarea multor suprafețe din **zonele industriale**, întrepărunse cu cartierele periferice, pune problema recuperării terenurilor degradate, reconversiei vechilor spații industriale și identificării celor mai bune soluții pentru valorificarea urbanistică a spațiilor disponibilizate. În același context, trebuie regândite relațiile orașului cu zona sa de influență, astfel încât să fie asigurată trecerea treptată de la

spațiul urban la cel semiurban apoi rural, prin intermediul unui sistem modern și coerent de infrastructuri de transport, tehnico-edilitare și de comunicație, structurat ierarhic și funcțional.

În ceea ce privește **zona de influență**, analiza diagnostic realizată pe baza setului de criterii selectate scoate în evidență faptul că influența urbanizatoare a orașului Timișoara se manifestă deocamdată în special asupra primului inel de comune din jurul său. Efectele se resimt selectiv, chiar și în cazul acestora: sunt mai puternice în Dumbrăvița, Ghiroda, Giroc, Moșnița Nouă și mai limitate în Dudeștii Noi, Sînmihaiu Român, Săcălaz sau Șag.

Propagarea dezvoltării social-economice din ultimii ani s-a realizat în mod inegal, conturându-se axe și arii privilegiate, dar și spații care au acumulat rămăneri în urmă. Practic, se constată că, din punct de vedere al dinamicii social-edilitare, arealul circular al comunelor din jurul Timișoarei se împarte în două zone:

- zona de nord, est și sud-est, cu o dinamică evidentă, înscrisă (în ordine descrescătoare) pe axele spre Lipova, Lugoj, Giroc, Arad și Buziaș, cu ritmuri de creștere demografică și înnoire edilitară remarcabile;
- zona de sud-vest și de vest, cu evoluții ceva mai lente, dar durabile, pe axele spre Sânnicolau Mare, Jimbolia, Becicherecu Mic și Moravița.

Caracterul durabil al dezvoltării unora din comunele celei de-a doua zone este atestat de valorile unor indicatori cum sunt sporul natural al populației, sporul migratoriu, numărul de autorizații de construcție eliberate în ultimii ani, cifra de afaceri etc. Coroborați, acești indicatori se moderează reciproc, dar dau punctaje mai mari pentru comunele: Săcălaz, Șag și Sînmihaiu Român. Aceasta este urmarea faptului că influența dinamicii urbane a Timișoarei s-a declanșat mai târziu asupra acestor comune, care dispun acum de rezerve de dezvoltare superioare.

Polul de creștere Timișoara trebuie **să pună în valoare complementaritatea spațiilor ce compun zona de influență**, astfel:

- să accentueze funcțiile industrialo-terțiare de-a lungul axelor de penetrație, al direcțiilor de conexiune cu alte mari orașe europene, din jurul șoselei de centură, al viitoarei autostrăzi și din preajma aeroportului;
- să favorizeze afirmarea turistică și recreativă a arealelor din lungul Begăi, Timișului și din jurul pădurilor, al rezervațiilor naturale sau al ivirilor de ape termale și minerale;
- să crească intensivitatea producției agricole de tip periurban în arealele cu soluri fertile;
- să prezerve spații pentru dezvoltarea viitoare a infrastructurilor de transport.

În condițiile în care spațiul disponibil pentru amplasarea de noi activități industriale, de servicii și utilități tehnico-edilitare este foarte limitat, este necesară **regândirea relațiilor orașului cu zona sa de influență**, astfel încât Timișoara să poată externaliza activitățile mari consumatoare de resurse funciare, în favoarea spațiilor mai slab ocupate din jurul său. Acestea ar beneficia astfel de un plus de atractivitate, de creșterea veniturilor, de infrastructuri tehnico-edilitare moderne și de o mai bună conectivitate cu orașul, precum și între ele.

Astfel concepută, evoluția viitoare a polului de creștere Timișoara poate asigura atât valorificarea superioară a resurselor și consolidarea internă a funcțiilor sale, cât și difuzarea sustenabilă a

performanțelor social-economice într-un spațiu mai vast, cel al județului Timiș și al Regiunii de dezvoltare Vest.

Planul de acțiune pentru dezvoltarea integrată a polului de creștere Timișoara pornește de la **misiunea strategiei** de dezvoltare, care conturează perspectiva *consolidării profilului Polului de Creștere Timișoara de centru economic dinamic și inovativ, competitiv la nivel european, într-un context multicultural și de mediu echilibrat, pentru creșterea calității vieții populației.*

Sunt avute în vedere acele politici și programe de dezvoltare care să asigure **îndeplinirea obiectivelor strategice propuse**, acestea vizând:

- Dezvoltarea economică durabilă a polului, pe baza industriilor de înaltă tehnologie, a informaticii, telecomunicațiilor și serviciilor creative;
- Realizarea unei infrastructuri complexe și integrate, capabilă să asigure accesibilitatea și conectivitatea internă și externă a polului;
- Asigurarea unui mediu social intercultural, coeziv și stabil, favorabil progresului;
- Creșterea caracterului confortabil, atractiv și ecologic al habitatului și îmbunătățirea calității vieții pentru populația întregului pol.

Direcțiile, politicile și programele de dezvoltare propuse pentru Polul de creștere Timișoara se bazează pe oportunitățile pe care factorii interni (patrimoniul existent, natural și construit) și externi (integrarea europeană) le creează pentru valorificarea potențialului local. Anticipând o creștere a interesului investițional către România, nivelul echipării teritoriului va crește semnificativ, iar consiliile locale vor trebui să-și gestioneze eficient resursele existente – umane, imobiliare și financiare.

Politicile și programele de dezvoltare sunt formulate în scopul coordonării obiectivelor socio-economice propuse la nivel local, cu prioritățile naționale și regionale și cu schimbările care au loc în prezent în dinamica spațială, economică și socială a municipiului Timișoara și a zonei sale de influență. În vederea transpunerii lor în realitate, planul de acțiune propune proiecte concrete care să ghideze procesul implementării.

Capitolul 4.2. Pachetul de proiecte

4.2.1. Prezentarea generală și pe proiecte prioritare

Prezentare generală

Portofoliul de proiecte prevăzut pentru aplicarea Planului Integrat de Dezvoltare al Polului de creștere Timișoara a fost constituit prin **contribuția reprezentanților tuturor unităților administrative membre ale asociației.**

Definirea structurii portofoliului de proiecte și conținutul fiecărui proiect în parte țin cont, în primul rând, de *nevoile reale, stringente și de perspectivele de dezvoltare specifice orașului Timișoara și fiecăreia din comunele aderente.* În al doilea rând, acestea *se subsumează logicii de ansamblu a dezvoltării coerente, coesive și dinamice a întregului spațiu al polului,* ca sistem unitar și funcțional, capabil să genereze dezvoltare social-economică și să asigure creșterea calității vieții unui număr din ce în ce mai mare de locuitori din vestul țării. În al treilea rând, proiectarea dezvoltării polului de creștere Timișoara ține cont de *încadrarea sa în strategiile naționale și regionale, precum și de nevoia integrării firești, fluente și funcționale în spațiul european,* față de care Timișoara, ca și ale orașe din vestul țării, constituie nu doar o punte de legătură ci și un ferment, un mijlocitor pentru intercunoaștere, pentru armonizare și integrare europeană.

Pachetul de proiecte propus are la bază potențialul de dezvoltare al Polului de creștere Timișoara, susținut de **poziția geopolitică, resursele umane** bine pregătite din punct de vedere profesional, **tradiția culturală, de educație și colaborare inter-etnică,** precum și de existența unui suport material în curs de consolidare în toate domeniile de activitate. De asemenea, analiza zonei a evidențiat faptul că, în prezent, Timișoara – metropola Banatului – este un centru polarizator în toate domeniile de activitate, puterea sa de atracție depășind aria ei de influență directă. În același timp, fiind cel mai mare pol de creștere din vestul României, situat în apropierea granițelor cu Serbia și Ungaria, acesta poate fi caracterizat ca un centru multifuncțional de contact – „poartă a României spre Europa”. Programele și proiectele propuse sunt în conformitate cu strategia de dezvoltare care consolidează punctele tari ale zonei prin valorificarea oportunităților identificate, urmărind ca polul de creștere să devină o **destinație atractivă** și un **punct de intersecție între vestul și estul Europei,** un **centru economic dinamic și inovativ** apt a susține **creșterea calității vieții** populației.

În vederea îndeplinirii acestor deziderate, se urmărește, prioritar, **asigurarea creșterii economice stabile,** prin crearea și/sau dezvoltarea acelor ramuri și subramuri ale economiei, care exploatează la maximum potențialul local existent. În acest scop se preconizează creșterea atractivității mediului de afaceri, îmbunătățirea infrastructurii tehnice și instituționale dependente de administrația locală, adoptarea unor reglementări locale coerente și stabile vizând atragerea investitorilor autohtoni și străini. Urmând tendințele dezvoltării economiei mondiale, se dorește, în mod deosebit, facilitarea implementării în zonă a unor activități industriale competitive ce utilizează tehnologii avansate, a serviciilor cu valoare adăugată mare, deci în general, a unei economii bazate pe cunoaștere. În acest sens, proiectele propuse pun accentul pe activitatea de cercetare aplicativă a instituțiilor/firmelor din zonă, vizând implementarea tehnologiilor înalte și, în același timp, pe formarea continuă a forței de muncă în conformitate cu cerințele unei economii moderne. Agricultură zonei se va dezvolta pe baza unor tehnologii performante, naturale, cu respectarea normelor de protecție a mediului. Ea va trebui să

asigure, înainte de toate, produsele agroalimentare proaspete (legume-fructe, lactate) necesare pentru locuitorii polului de creștere, această activitate având potențial de dezvoltare în zonă.

În domeniul infrastructurilor, proiectele vizează asigurarea unor **conexiuni fluente și rapide la rețeaua europeană de circulație și transport** prin realizarea unui drum rapid spre vama Cenad, a unei legături feroviare directe cu orașul Szeged (Ungaria), dezvoltarea aeroportului Timișoara și reamenajarea canalului Bega pentru navigație dar și agrement. Se vor continua și finaliza lucrările de executare a centurii municipiului Timișoara având ca efect atât descongestionarea circulației urbane cât și în interiorul zonei de influență. Creșterea conectivității interne a polului de creștere este un alt deziderat important care va fi realizat prin dezvoltarea infrastructurii rutiere existente și, în paralel, prin realizarea unui sistem zonal de transport în comun. Îmbunătățirea și extinderea spre zona periurbană a sistemelor de apă potabilă și canalizare va asigura reducerea disparităților dintre oraș și zona de influență în acest domeniu. Nu în ultimul rând sunt prevăzute măsurile pentru asigurarea conectării zonei la sistemul informațional mondial prin promovarea unor sisteme performante de telecomunicații: asigurarea interoperabilității sistemelor informatice, crearea de baze de date și a unor telecentre etc.

O gamă importantă de proiecte se referă la asigurarea unui **habitat ecologic, confortabil și atractiv**. În această direcție, promovarea unor condiții de locuit și de conviețuire civilizată în toate localitățile polului de creștere, cu protejarea eficientă a mediului natural, va constitui o premisă importantă pentru crearea prosperității și a calității vieții locuitorilor. În acest sens, se acordă importanța cuvenită creșterii calității locuirii atât printr-o administrare și întreținere mai eficientă a fondului locativ existent (vizând sporirea confortului spațiului interior și a celui adiacent al locuințelor, mai ales din mediul rural), cât și prin încurajarea construcției unor locuințe noi, dotate conform secolului XXI și accesibile ca preț pentru cât mai mulți cetățeni. Aceste locuințe vor fi încadrate în concepții urbanistice prietenoase față de populație, cu respectarea identității proprii fiecărei unități urbanistice (localitate, cartier, cvartal de locuințe) și cu asigurarea serviciilor și funcțiilor complementare (energie termică, electrică, telecomunicații, apa-canal, salubritate, zone verzi și agrement, transport).

Dezvoltarea unei zone urbane unitare, coerente și moderne pe întreg teritoriul polului de creștere se va realiza printr-o suită de programe și proiecte ce se referă, pe de o parte, la revitalizarea spațiilor publice centrale ale municipiului Timișoara, iar, pe de altă parte, pe baza principiului dezvoltării policentrice, o importanță deosebită va fi acordată regenerării centrelor civice ale cartierelor orașului și a comunelor din arealul de influență. Măsurile vizând crearea unei identități proprii fiecărei unități urbanistice, prevăd, în vechile cartiere, elaborarea regulamentelor necesare conservării caracteristicilor arhitectonice proprii, iar în cartierele noi de locuințe, continuarea amenajării centrelor de interes social, capabile să confere personalitate, să atragă și să mențină populația în interiorul lor și să sporească coeziunea socială.

Asigurarea unui mediu **social intercultural, coeziv și stabil favorabil progresului** este un deziderat important ce va putea fi realizat prin programe specifice ce presupun creșterea gradului de instruire a resurselor umane din zonă, în conformitate cu cerințele progresului economico-social, mărirea gradului de atractivitate cultural-educatională a polului la nivel național, euroregional și european, respectarea valorilor cultural-istorice, a tradițiilor multiculturale ale zonei, asigurarea la nivel calitativ european a serviciilor de sănătate și asistență socială. În domeniul educațional, creșterea calității spațiilor de învățământ va fi asigurată prin reabilitarea clădirilor vechi sau degradate ale unor școli și prin extinderea și modernizarea spațiilor de învățământ existente. Măsuri importante vor fi luate de

asemenea în domeniile reabilitării și promovării clădirilor cu valoare de patrimoniu cultural național, precum și conservării obiectivelor din centrele rurale și a restaurării clădirilor de interes cultural. Pe lângă programele de păstrare, conservare și valorificare a specificului istoric și cultural local sunt prevăzute și măsuri de refuncționalizare a unor monumente și situri protejate (Cetatea, Castelul Huniazilor, Piața Unirii). Se urmărește stimularea activităților instituțiilor culturale din zonă, dezvoltarea, diversificarea și sincronizarea ofertelor culturale prin organizarea de mega-evenimente culturale și festivaluri în spații neconvenționale care să pună în valoare și să aducă în atenția publicului valorile patrimoniului cultural al polului de creștere.

În domeniul asistenței sanitare se prevăd proiecte de reabilitare a clădirilor unor unități medicale, de extindere și modernizare a spațiilor necesare actului medical, acțiuni înscrise în politica de sprijinire a îmbunătățirii actului medical și de perfecționare a managementului sanitar.

În domeniul asistenței sociale, se va sprijini înființarea serviciilor alternative pe baze comunitare și se va accentua prevenirea instituționalizării. Se va continua și intensifica colaborarea administrațiilor publice locale cu organizațiilor neguvernamentale preocupate de asigurarea de servicii de asistență socială (centre de zi și cluburi complexe pentru vârsta a III-a, centre sociale complexe de servicii de urgență, cu program de funcționare non-stop, cămin temporar pentru copiii handicapați mental, servicii de consiliere, de planing familial etc). Pentru creșterea coeziunii sociale și intensificarea colaborării între autoritățile locale și societatea civilă vor lua ființă centre de informare și training pentru încurajarea implicării acestora în activități sociale și civice diverse. Se prevăd măsuri de informare corectă, operativă și facilă a locuitorilor cu privire la problemele comunității și de promovare a polului de creștere la nivel regional și euroregional, precum și punerea la punct a unui sistem de monitorizare socială a zonei.

Proiecte prioritare

Planul de acțiune prevede un portofoliu de proiecte prioritare, fundamentale pentru îndeplinirea programelor și politicilor de dezvoltare elaborate pentru Polul de creștere Timișoara.

Prioritizarea proiectelor a fost făcută prin colaborarea dintre instituțiile implicate în elaborarea planului integrat de dezvoltare, fiind considerați o serie de indicatori:

- impactul asupra altor programe,
- impactul asupra altor localități,
- identificarea sursei de finanțare a proiectului,
- gradul de maturitate al proiectului.

Proiectele prioritare propuse au fost astfel gândite încât să se concentreze îndeosebi pe **realizarea sau ameliorarea infrastructurilor** din domeniile eligibile prin programele de finanțare. Cele mai multe proiecte infrastructurale sunt avansate pentru **domeniile amenajării urbanistice, ameliorării condițiilor de habitat, dezvoltării infrastructurilor de transport și tehnico-edilitare**. Ele vizează, de asemenea, ameliorarea infrastructurilor din **domeniul serviciilor sociale, sanitare și de educație**, precum și **viabilizarea de terenuri, respectiv echiparea infrastructurală a acestora** în vederea oferirii de facilități pentru investitori și creșterii atractivității mediului de afaceri. Un domeniu aparte îl constituie proiectele de **conservare, modernizare sau de creare a unor spații pentru destindere și agrement**, absolut necesare în interiorul dar mai ales în zona de influență a unei mari aglomerații urbane. Proiectele de echiparea infrastructurală modernă și de amenajare a accesului la astfel de dotări sunt de mare importanță pentru asigurarea echilibrului social și economic al întregului pol.

Adresabilitatea teritorială a acestor proiecte este variată, de la nivel micro, pentru rezolvarea unor situații locale, dar cu potențial de corespondență și influență la scară intercomunitară, până la proiecte de care depinde funcționalitatea întregului pol de creștere, pentru a căror punere în practică este necesară colaborarea tuturor comunităților locale și articularea obiectivelor acestora cu cele ale instituțiilor și organismelor naționale de profil.

A doua categorie importantă de proiecte se adresează ameliorării și dezvoltării **serviciilor de securitate și sprijin social, de educație și sănătate**, în care accentul se pune pe dezvoltarea spiritului civic, creșterea solidarității umane, a implicării active în viața social-culturală a comunităților locale, pe sprijinirea instituțiilor de formare profesională, dar mai ales pe **promovarea celor mai performante modalități de conversie profesională și formare continuă**. Dinamica actuală a activităților economice și schimbarea rapidă a profilului acestora, în funcție de cerințele pieței în continuă transformare, fac din formarea pe tot parcursul vieții una din cheile pentru reușita proiectelor de dezvoltare generală a unei societăți. Ori, menținerea polului de creștere Timișoara în categoria polilor fanion în dezvoltarea social-economică a României este legată nemijlocit de promovarea celor mai viabile proiecte din sfera formării, reconversiei profesionale și cercetării aplicate.

Pe de altă parte, îmbătrânirea demografică accentuată a populației din vestul țării, ponderea ridicată a persoanelor cu dizabilități și înmulțirea comportamentelor deviate în societatea actuală impun reorientarea preocupării administrației publice înspre parteneriatul cu diversele structuri de tip comunitar, astfel încât societatea să secrete **mecanisme de prevenție a eșecului social și de organizare**

a sprijinului față de cei aflați în dificultate. Proiectele inițiate în domeniul social își propun să facă față tocmai acestor sfidări și să împiedice adâncirea decalajelor pe verticală sau pe orizontală dintre grupurile și categoriile sociale, care ar duce la slăbirea coeziunii sociale, la diminuarea potențialului de angajare și de creativitate al populației locale. Din aceleași rațiuni, sunt bine reprezentate proiectele din **sfera ameliorării serviciilor medico-sanitare**, care propun aplicații noi în dezvoltarea asistenței medicale și găsirea celor mai adecvate soluții pentru cointeresarea și stabilizarea la Timișoara a corpului medical valoros și creșterea prestigiului regional al centrului medical Timișoara.

În ceea ce privește **dezvoltarea economică**, planul de acțiune este un ghid pus la dispoziția investitorilor în scopul corelării activităților acestora cu misiunea și obiectivele strategice ale polului, prin care se urmărește **afirmarea industriilor bazate pe tehnologii înalte și a serviciilor creative**. Autoritățile publice au atribuții în special în disponibilizarea și viabilizarea terenurilor, respectiv în acordarea de facilități pentru localizarea întreprinderilor, apoi în monitorizarea și controlul respectării angajamentelor părților. Acestui domeniu îi este consacrată cea de a treia categorie de proiecte prioritare, între care unele vizează și **sfera dinamicii antreprenoriale**, propunând realizarea de pepiniere de întreprinderi sau stimularea prin modalități specifice a inițiativei antreprenoriale locale.

În fine, Planul de acțiune cuprinde mai multe **proiecte integrate de dezvoltare**, care sunt de cel puțin două categorii. Unele au scopul de **a viabiliza centrele și axele emblematice ale aglomerației urbane** Timișoara, cele care contribuie decisiv la crearea imaginii Timișoarei de mediu urban de ținută, prosper, atractiv și cu influență civilizatoare. În acestea se integrează firesc și **preocupările pentru conservarea și promovarea patrimoniului cultural, arhitectural și urbanistic** al municipiului Timișoara și al localităților din zona sa de influență. Cea de a doua categorie este formată din proiectele care **propun soluții pentru creșterea conectivității interne și accesibilității externe a polului**, pentru mai buna sa ancorare în spațiul național și european, a căror realizare presupune armonizarea cu strategiile instituțiilor centrale ale statului, care le au în gestiune.

Proiectele propuse se concentrează îndeosebi pe **domeniile amenajării urbanistice, ameliorării condițiilor de habitat, dezvoltării infrastructurilor de transport și tehnico-edilitare**, precum și în **domeniul îmbunătățirii serviciilor sociale, sanitare și de educație**, respectiv în cel **al creșterii atractivității mediului de afaceri**.

În urma analizării proiectelor propuse, au fost considerate prioritare acele proiecte care:

- contribuie la îndeplinirea mai multor programe identificate în strategia de dezvoltare,
- au impact pozitiv asupra unei teritorii cât mai extins din polul de creștere Timișoara,
- au identificată sursa de finanțare
- sunt suficient de mature astfel încât să fie implementate până în anul 2015

În cadrul planului de acțiune, ponderea cea mai mare revine proiectelor integrate finanțabile în cadrul Programului Operațional Regional, susținute de o serie de proiecte complementare care vin să accentueze profilul Polului de creștere Timișoara, finanțabile din alte surse, inclusiv buget local. Acestea urmăresc să rezolve o parte din problemele ariilor de intervenție prioritară, identificate atât în centrul, cât și în zonele pericentrale sau periferice ale orașului.

Au fost selectate acele proiecte al căror **potențial de antrenare a dezvoltării** în amonte și în aval a fost apreciat ca fiind maxim și ca având influență asupra dezvoltării social-economice a întregului pol. S-a ținut cont, de asemenea, de **impactul asupra peisajului urban** și a **calității vieții populației**, respectiv de perspectivele implementării într-un orizont de timp scurt sau mediu, pe baza unui pachet financiar deja clarificat.

Au fost considerate prioritare acele proiecte care vizează **reabilitarea spațiilor publice din centrul orașului** – cartierul Cetate – nucleul funcțional al polului de creștere, construcțiile istorice caracteristice acestei zone având, pe lângă valoarea lor istoric culturală și un potențial reprezentativ care conferă polului de creștere o imagine unică.

Revitalizarea cartierului central al Polului de creștere Timișoara este susținută printr-o serie de măsuri complementare de natură fizică, economică și socială. În zona de intervenție propusă se dorește dezvoltarea unei structuri urbane durabile și compacte care să evite acumularea circulației auto concomitent cu stimularea mediului de afaceri astfel încât să fie asigurată creșterea economică.

Protecția spațiilor verzi, **amenajarea peisagistică** modernă a acestora și reconstrucția lor, integrată cu **remodelarea peisagistică și funcțională a malurilor Begăi**, constituie o altă prioritate strategică în dezvoltarea armonioasă a zonei centrale și îmbunătățirea conexiunilor sale cu ansamblul urban și periurban.

Au fost considerate prioritare, de asemenea, proiectele care vizează crearea în zona de influență a condițiilor optime pentru atragerea unui volum mai mare de investiții românești și străine, ca premisă pentru **consolidarea dinamicii economice și demografice a localităților rurale**, îmbunătățirea condițiilor de habitat și specializarea funcțională a zonei de influență în acord cu necesitățile de dezvoltare ale polului: **viabilizarea de terenuri** pentru activități industriale, de servicii și pentru extinderea zonelor rezidențiale, **amenajarea peisagistică** a spațiilor verzi și a oglinzilor de apă, în scopul îmbunătățirii condițiilor de mediu și afirmării destinațiilor turistice, consolidarea zonei de influență prin **dezvoltare multipolară**, echipare infrastructurală și **specializarea producției agricole**.

Polul de creștere Timișoara are datoria de a-și continua tradiția de „centru universitar de excelență” și de a o întări în exterior, de a promova un **sistem pedagogic și educațional de înaltă ținut**, fiind prioritare proiectele de reabilitare a infrastructurii educaționale.

Planul de acțiune include și proiecte prioritare care vizează dezvoltarea infrastructurilor, dotărilor și serviciilor de **sănătate publică și asistență socială de calitate**, urmărind același sistem de valori ca cel din mediul educațional, în sensul că cele două converg spre o dezvoltare, o pregătire profesională superioară a resurselor umane utilizate cu eficiență, precum și o suficiență a dotării care să asigure performanța dorită.

O atenție aparte a fost acordată proiectelor integrate care prevăd și ameliorarea infrastructurilor de transport, pe axele prioritare de legătură dintre nucleul polului și zona sa de influență, în vederea **creșterii conectivității interne și accesibilității externe a polului**. Aceste proiecte sunt esențiale pentru structurarea modernă a intravilanului, respectiv pentru expansiunea teritorială coerentă și îmbinarea armonioasă a zonelor funcționale ale orașului cu afectările complementare specifice zonei de influență.

Marile proiecte de echipare infrastructurală și **creștere a accesibilității** polului urban național Timișoara, considerate de maximă prioritate pentru dezvoltarea polului, în special :

- realizarea sectorului local al autostrăzii Nădlac – Timișoara – Sibiu – București și racordarea optimă a orașului la aceasta;
- construcția integrală a șoselei de centură a Timișoarei;
- recalibrarea DN 6 pe sectorul Timișoara – Cenad și amenajarea sa ca drum rapid;
- dezvoltarea Aeroportului Internațional “Traian Vuia” Timișoara.

4.2.2. Analiza nivelului de integrare și corelare a proiectelor identificate

Integrarea și corelarea proiectelor de dezvoltare economică, socială, culturală etc., se bazează întotdeauna pe o înțelegere a mediului actual local atât economic cât și social, de dezvoltare urbană, și a modului în care acel mediu relaționează în contextul mai larg al unei regiuni, al unei țări și, în mod deosebit pentru momentul actual, în context european. Sistemele economice sunt complexe iar sistemele la nivel local, național și global au devenit tot mai strâns legate unele de altele și mai interdependente.

Obiectivul strategic 1 vizează crearea condițiilor inițiale pentru facilitarea dezvoltării economice durabile a Polului de creștere, climatul de afaceri fiind principalul factor care determină atractivitatea zonei pentru investitorii autohtoni și străini. Cum la nivel național, climatul de afaceri nu asigură condițiile necesare pentru funcționarea corectă a economiei, una din sarcinile prioritare ale Polului de Creștere este asigurarea tuturor condițiilor locale posibile, pentru stabilirea unui mediu de afaceri atractiv, din punct de vedere legislativ și instituțional, care să asigure competitivitatea zonei pe diverse piețe, interne și mai ales externe. Totodată este necesară integrarea economiei reale a zonei în cea regională și în cea națională, precum și folosirea poziției geopolitice a zonei, pentru promovarea unitară, la nivel zonal, a relațiilor internaționale de cooperare cu Euroregiunea DCMT, cu organismele Uniunii Europene, cu țările din Europa și de pe alte continente. Prioritatea ce vizează dezvoltarea industriilor de înaltă tehnologie, a informaticii și telecomunicațiilor, precum și a serviciilor cu valoare adăugată mare se integrează în tendința generală înregistrată în ultimul timp de concentrare în municipiul Timișoara a acestor activități și oferă premise pentru dezvoltarea prioritara a acestora și în continuare, inclusiv în arealul de influență al polului.

Obiectivul strategic 2 este corelat în mod logic cu primul știut fiind că o dezvoltare economică susținută nu poate avea loc în lipsa infrastructurilor absolut necesare pentru accesibilitatea și conectivitatea internă și externă a polului. Accesibilitatea internă a polului asigură difuzia dezvoltării în teritoriu, iar conectivitatea externă condiții pentru ca bunurile materiale și serviciile zonei să poată concura cu succes, prin caracteristici, performanțe și nivel calitativ atât pe piața internă, cât și pe cea internațională cu produsele similare realizate în Uniunea Europeană.

La nivelul obiectivului strategic 3 fundamentală este interdependența organică dintre viața economică și viața social-culturală a zonei. Proiectele și programele aparținând acestui obiectiv certifică faptul că bunăstarea locuitorilor zonei nu este numai de natură economică; această componentă trebuie să se combine în mod armonios cu bunăstarea spirituală, culturală și socială (inclusiv sanitară).

În sfârșit, în cadrul obiectivului 4, asigurarea unui habitat confortabil, atractiv și ecologic confirmă scopul final al oricărui demers de dezvoltare care este asigurarea prosperității și a calității vieții locuitorilor săi. Acest deziderat este urmarea firească a corelării programelor de dezvoltare economică și de modernizare infrastructurilor specifice cu cele legate de asigurarea unui climat social-cultural stabil și a coeziunii sociale dintre toți membrii comunității.

Spațial, la nivelul Polului de Creștere integrarea și corelarea programelor identificate este asigurată prin subscrierea lor unor coordonate majore ce jalonează funcționarea polului de creștere. Astfel din punct de vedere al utilizării eficiente a utilităților și serviciilor publice, dezvoltarea economică și socială a municipiului va trebui susținută prin decizii comune ale autorităților publice care vor stabili locul unde

investițiile publice vor trebui realizate cu prioritate și în care creșterea economică va trebui încurajată în mod deosebit.

Modul de utilizare a terenului în intravilanul municipiului, dar și la granița dintre acesta și localitățile vecine se asigură prin corelarea utilităților publice existente sau propuse cu dimensiunea cantitativă a elementelor funcționale ce vor fi propuse pentru amplasare (birouri, locuințe, parcuri logistice etc.).

Echiparea arealului rural cu servicii, funcțiuni complementare și utilități publice, fapt menit să conducă la creșterea gradului de confort al locuitorilor și a atractivității pentru noi investiții asigură funcționarea integrată a Polului de Creștere, facilitând creșterea accesibilității localităților și a gradului de mobilitate al cetățenilor.

De asemenea, noile dezvoltări rezidențiale din zona de influență vor fi concepute cu asigurarea concomitentă a accesului la servicii publice și funcțiuni comerciale astfel încât să se asigure fluența traficului către centrul municipiului și, în același timp, protejarea mediului și a peisajului natural. Din punct de vedere al mediului natural, pădurile și alte elemente de peisaj oferă în același timp posibilități de recreere pentru locuitori, precum și potențial de atractivitate pentru turiști.